

RRE AS SIMELANE, MODULASETILO WA LEKGOTLA
YUNIBESITI YA AFORIKABORWA
MOLETLO WA PULOSEMMUSO YA YUNIBESITI LE DIKABO
KHEMPASEKGOLO
14 Tlhakole 2020

Motsamaisatiro, ke go lebogela go bo o nneetse tšhono ya go bua mo kopanong eno ya botlhokwa mo letsatsing le, Pulosemmuso ya Yunibesiti. Pulosemmuso ya yunibesiti ke nako ya botlhokwa ka gale mo go nneng teng ga yunibesiti nngwe le nngwe. E nna ka gale tiragalo ya botlhokwa le e e kgatlhisang e mo go yone batlhatlheledi ba ba apareng moaparo o o supang borutegi jwa bone ba rotloetsang baithuti le baeng ka mosola wa thuto, fa ba tsweletse go bontsha le go supa boleng jwa loago le ikonomi jwa yunibesiti jaaka lefelo la tiro e e dirwang ka kelotlhoko e e tseneletseng ya botlhalefi le dikganetsano, le mo go lone go rotloediwang e bile go godisiwa go farologana ga megopolo le dikakanyo. Go tlaleletsa se, badiri le baithuti ba yunibesiti ba phuthega mmogo mo moletlong o, o mo go one boeteledipele jwa yunibesiti bo neelang tshedimosetso ka ga tiro ya setheo le go tlhoma lenaneo la maikemisetso la ngwaga. Lenaneo leno la maikemisetso le akaretsa go tlhoma diphitlhelelo tse di totilweng le go supa ditshupo tsa tiragatso ya setheo. Ke mo tiragalong eno moo badiri le baithuti ba yunibesiti ba itsisiweng ka dikgwetlho tse yunibesiti e ka di

itemogelang mo tsamaong ya ngwaga. Mo godimo ga moo, ke mo moletlong wa go nna jaana moo badiri ba ba dirileng go feta ka moo go solofetsweng ka teng mo maikarabelong a bone, ba tlotlomadiwang le go lebogelwa seabe sa bone se se gaisang sa go tlamela Unisa le baamegi ba yone ba botlhokwa ka tirelo ya boleng. Motsamaisatiro, gompieno ke tlaa tsepamisa puo ya me mo dilong tse thataro.

Monongwaga, jaaka VC a setse a kaile, e tlaa nna ngwaga o o tlanaselang, ka ntlha ya gore Komiti ya Boleng jwa Thuto e Kgolwane (HEQC) e tlaa bo e dira boruni jwa yunibesiti go bona gore a mme mekgwatsamaiso ya rona, dipholisi le mekgwatiriso di tsamaisana le ditogamaano tsa koketso ya boleng jaaka go tlhalositswe ke setheo se se botlhokwa sa semolao.

Motsamaisatiro, e ke tiragatso ya botlhokwa le e e itumedisang, mme ke itumelela gore yunibesiti e bone go le maleba go laletsa Setlhopha sa dinaga tse di nang le kamano ya tsa thuto (Commonwealth of Learning (COL)) go dira tekeletso ka 2019 go thusa go baakanyetsa boruni jo bo tlang jwa HEQC. Jaaka Lekgotla, re letile ka botswapelo go amogela le go dira maiteko a go tlhaloganya diteng le ditshitshinyo tse di tlaa tlhagelelang go tswa mo pegelong ya bofelo ya boruni ya COL. Badirimmogo, boleng, le boitshimololelo jwa go bo oketsa di ntse fela jalo, ga di fetoge gonne ke mooko wa se re leng sone.

Ntlha ya bobedi e ke batlang go e gatelela jaaka ya bothokwa, Motsamaisatiro, ke gore monongwaga, re konosetsa paka ya dingwaga tse tlhano tsa go tsenya tirisong togamaano ya Unisa 2030. Jaaka VC a setse a kaile, re tlaa bo re baakanya togamaano ya ga jaana go e lepalepanya le dikgwetlho tse yunibesiti e di itemogelang ga mmogo le go netefatsa gore re tsepamisa maikutlo thata mo go nneng setheo sa nnete sa ODeL sa mo Aforika. Kgato ya go tsenya tirisong sekao sa ODeL e bothokwa, fa go lebeleletswe tlhokego ya go akaretsa Diphetogo tse go buiwang thata ka tsona tsa Mekgwa ya tlhagisodikungo.

Potso e re tlhokang go e botsa ke gore, motho o dira jang togamaano ya dingwaga tse tlhano mo tikologong e e matlhagatlhaga le e e fetofetogang jaaka lephata la thuto e kgolwane? Karabo ya me ke gore togamaano ya rona ga e a tsepama, mme bogolo ke kaedi e e ka kgonang go fetolwa, e e tshwanetseng go baakanngwa fa seemo se tlhoka jalo, kgotsa fa dintlha di sa tlhole di le maleba. Fa go fetolwa togamaano ya Unisa 2030, go bothokwa go ela tlhoko megopolo ya ga Geschwind (2019:383)¹ fa a tlhagisa ntlha ya gore go sekaseka mokgwa wa go bua o o rotloetsang ka ga diphetogo, o o kaelang go dirwa ga togamaano nngwe le nngwe, go tlhaloganya mo go tseneletseng ka ga kgopolo ya bosemolao ke kgopolo e e mosola, le fa gape e le ya tshekatsheko e e anameng. O tlhagisa gore bosemolao ke “mogopolo kgotsa tumelo ya kakaretso ya gore ditiro tsa

¹ Geschwind, L. Legitimizing Change in Higher Education: Exploring the Rationales Behind Major Organizational Restructuring, *Higher Education Policy*, 32: 381–395

setheo di a tlhokega, di siame, kgotsa di maleba mo tsamaisong nngwe e e dirilweng ya loago ya *mekgwatlwaelo, dintlhatheo, ditumelo, le ditlhaloso*". Go ya ka nna, mekgwatlwaelo e e kaiwang, ke mekgwatiriso e yunibesiti e e dirisang go dira togamaano. Ka ntlha ya fa e se lekgetlho la ntlha yunibesiti e dira togamaano, go botlhokwa go tlhaloganya se se dirileng sentle mo nakong e e fetileng le se se sa dirang sentle. Kwa setlhoeng sa mekgwatlwaelo e e dirisitsweng mo nakong e e fetileng, ke gore kgato epe ya go dirwa ga togamaano e tshwanetse go akaretsa kgato ya patlomaikutlo gore e nne ya bontsi jwa baamegi. Jaaka Lekgotla, re nnile le temogo e kgolo, le mororo e le e e tshwenyang, ya gore dingwaga tsa ntlha tse tlhano tsa togamaano ya ga jaana ga di a amogelwa mo go lekaneng ke bontsi jwa baamegi. Kwa ntle ga pelaelo epe, se ke seemo se se sa amogelesegeng mme go ya pele, re tlhoka go netefatsa gore dikgato di akaretsa patlomaikutlo gore togamaano e amogelwe ke bontsi ka kakaretso.

Malebana le *dintlhatheo*, ke akanya gore dintlhatheo tse re tlaa di amogelang di tshwanetse go nna maleba le go lepalepana le maikaelelo le ponelopele ya setheo. Mo godimo ga moo, dintlhatheo tseno di tshwanetse go anama mo ditirong tsotlhe tsa yunibesiti, ke gore, re tshwanetse go "di diragatsa". Ke tshitshinya gore re dirise sediriswa go dira teko ya gore a mme re diragatsa dintlhatheo tseno. Teko eno e tshwanetse go lebisa kwa go reng re dire Unisa yunibesiti ya nnete ya Aforika le e e

ikemetseng, e e leng legae la batho botlhe go sa kgathalesege lotso, bong le maemo a bone a loago.

Ka *ditumelo*, ke tshitshinya gore re itlhaganelele go netefatsa gore ka nnete re nna setheo se se akaretsang dikarolwana tsotlhe tsa botlhokwa sa ODeL se se dirisang thekenoloji go tlamela tirelo ya boleng go baithuti ba rona le baamegi ba bangwe. Seno ke ka ntlha ya tumelo ya rona ya gore tsela e le nngwe fela e re ka kgonang go gaisana le go fitlhelela thomo ya rona ya loago, ke go nna setheo se se feletseng sa ODeL se se kgonang go fitlhelelwa ke batho botlhe go sa kgathalesege gore ba kwa lefelong lefe. Kwa bofelong, ke tumelo ya me e e tsepameng gore go fitlhelela maikaelelo a a siameng a, go botlhokwa gore re fitlhelele tumelano e e “lekaneng” ya setheo malebana le *ditlhaloso* dingwe tse di rileng tsa botlhokwa tse di tswelelang go nyenyefatsa ponelopele ya rona ya go nna *Yunibesiti ya Aforika e e bopang isago mo tirelong ya botho*. Dingwe tsa ditlhaloso tse re tshwanetseng go di sekaseka mo lebakeng le di akaretsa mareo a a jaaka, go fetogela mo Seaforikeng (Africanisation), go kgona go ikemela morago ga puso ya bokoloni, ODeL, go kgona go akaretsa dilo tsotlhe tsa botlhokwa, le tse dingwe tse dintsi. Ntle le fa go na le tlhaloso e e utlwalang malebana le dingwe tsa dikgopolo tse ke di gateletseng, go ka se ke ga nna le kgonagalo ya gore togamaano e tlaa tsewa e le e e amogelesegang mo matlhong a baamegi ba ba farologaneng.

Ntlha ya botlhokwa ya boraro mo 2020 go ya ka Lekgotla ke gore yunibesiti e dire maiteko a a kopanetsweng a go tokafatsa maitemogelo a baithuti, go akaretsa go dira gore mafaratlhatlha a rona a fitlhelesege, a babalesege, a sireletsege mme a nne maleba. Mo dingwageng di le mmalwa tse di fetileng, re ntse re amogela dingongorego tse dintsi go tswa mo baithuting malebana le mathata a ba a itemogelang ka Unisa. Lekgotla le tshwentswe ke gore go bonala fa yunibesiti e itemogela bothata jwa go tsenya tirisong dikgato tse di maleba tsa go tokafatsa maitemogelo a baithuti. Ke ikuela go botsamaisi jwa yunibesiti go tlatlhoba ditsamaiso tsotlhe, dipholisi, le dithulaganyo, go akaretsa mafaratlhatlha a a samaganang le tokafatso ya maitemogelo a baithuti. Mo lebakeng le, megopolo ya ga Dougherty, K.J. & Natow, R.S. (2019: 15)² e ka tlhoseisa le go rotloetsa tlatlhobo ya fa ba re jaaka yunibesiti, re tshwanetse go nna le dipotso tse dintsi ka ga bomosola jo bo tlhalosegang jwa tiori ya neoliberale e re e tlhophileng le go e tsenya tirisong malebana le maitemogelo a baithuti.

Ba tlhalosa gore le fa ditsamaiso dingwe tsa neoliberale, dipholisi le dithulaganyo tse di tlhophilweng di bonala di “dira ditokafalo mo dikgatong tsa thuto le tshegetso ya baithuti, mo tsamaisong ya dipatlisiso, le mo tlhagisong ya dipatlisiso ya lefapha, ga go na bosupi jo bo kalo jwa gore, ka kakaretso, se se baka go tswelala go nna le baithuti ba ba botoka le dielo tse di botoka tsa kalogo”, di tlhagisa gape “ditlamorago tse dintsi tse di sa

² Dougherty, K.J. & Natow, R.S. 2019. Performance-based funding for higher education: How well does neoliberal theory capture neoliberal practice? *Higher Education*.

rulaganngwang” tse tiori ya neoliberele e di itlhokomolosang thata. Tiori e supa ka tsela e e maleba ntlha ya ditshenyegelo tsa setheo tse di dirwang ke kobamelo ya melawana e e rileng le go wela tlase ga boleng jwa ntsho (poelo) mme e palelwa ke go bonela pele ditlamorago tse dingwe tse di sa rulaganngwang tse di jaaka kamogelo e e fokotsegileng ya baithuti ba ba nang le ditšhono tse di kwa tlase, go lekanyediwa ga maikaelelo a setheo, go oketsega ga go tlhoka tekatekano mo ditheong tsa thuto e kgolwane, go oketsega mo go farologanyeng badiri botlhe ba batlhatlheledi ka maemo, le thotloetso e e koafetseng ya badiri ba thuto e kgolwane.

Motsamaisatiro, ke amogela gore go na le tlhokego ya tlhatlhobo ya boammaaruri le e e akanyeditsweng ka kelotlhoko ya ditlamorago le dipoelo tsa ditshenyegelo tsa dikgato tsa tsereganyo tse di tsentsweng tirisong, le go netefatsa gore di tsamaisana le maikaelelo a rona, ponelopele, le dintlhatheo, go akaretsa togamaano ya rona fa re ya pele. Mo lebakeng le, seabe sa dikgaolo jaaka mafelo a ntlha a kgolagano le baithuti ba yunibesiti se botlhokwa . Ke na le tsholofelo ya gore Sekao se se sa tswang go rebolelwa tetla sa Kgaolo, ga mmogo le dikgwetlho tse di amanang le sone tsa mafaratlhatlha, di tla tsenngwa tirisong go oketsa bokgoni jwa yunibesiti go tokafatsa maitemogelo a baithuti.

Ntlha ya bone e ke ratang go bua ka yone ka bokhutshwane ke ya go tota go tokafatsa katlego ya baithuti le kalogo, go akaretsa gore baithuti ba kgone go thapega. Tseno di botlhokwa gonne di amana le thomo ya rona

ya loago. Rotlhe re a itse gore Unisa ga e dire jaaka go solofetswe malebana le dintlha tse. Ke tshitshinya gore yunibesiti e itlhophele go dirisa *molebo wa botsayakarolo ka mo ntlheng ya go bona katlego ya baithuti*. Mo lebakeng le, Chang, London le Foster (2019:481)³ ba kaya gore, “tiriso ya mekgwa ya botsayakarolo malebana le go rulaganyediwa go bona fitlhelela ga baithuti go ka tswelletsa dikakanyo tse di maleba thata le tse di tsibogang ka bonako tsa katlego ya baithuti le go nolofatsa dikgato tsa setheo tsa go fitlhelela maikaelelo a magolo thata ano”. Ba tlhagisa gore “dikakanyo tsa ga jaana tsa katlego ya baithuti di supa mefutafuta ya dikgatlhegelo tse tota di ka tswang di sa supe ditlhoko tse di tlhagisitsweng, ditsholofelo, kgotsa dikeletso tsa baithuti ba ba tsenang kwa ditheong tsa thuto e kgolwane le/kgotsa mafapha le badiri ba ba ikaelelang go ba direla” (Chang, London & Foster 2019:482). Bomankge bano ba thuto ba supile mefuta e le meraro ya dikgato tsa tsereganyo tse ba dumelang gore maikaelelo a tsone ke go fitlhelela “dikakanyo tse dikgolo thata tsa go bona katlego ya baithuti”. Tsone ke go baakanya *dipopego tsa lefapha le tsa phaposiborutelo ka go dirisa mokgwa wa go ruta o o tsibogelang setso se se rileng; go simolola mekgwa e e sekametseng mo go nneng le seabe, e e eteletsweng pele ke baithuti ya go rulaganya mananeo a thuto; le go samagana le ntlha ya go nna le maikutlo a gore motho ke karolo ya mo khempaseng*” (Chang, London & Foster 2019:489).

³ Chang, E., London, R.A. & Foster, S.S. 2019. Reimagining Student Success: Equity-Oriented Responses to Traditional Notions of Success. *Innovative Higher Education*, 44:481–496

Megopolo e e tlhagisitsweng fa godimo e tshegediwa ke go tota ga rona ga ntlha ya go nna yunibesiti ya nnete ya Aforika le e e ikemetseng go tswa mo megopolong ya bokoloniale, go akaretsa ditsamaiso tsa yone, dipholisi, mekgwatiriso ga mmogo le ditiro tsa yone. Jaaka karolo ya thulaganyo eno, re tla tlhoka go samagana le ditlamorago tse di sa rulaganngwang tsa boneoliberales tse di tsentsweng tirisong mo yunibesiting ya rona.

Motsamaisatiro, ke tlhagisa dintlha tseno gonne fa re sa samagane le go tlhoka tekatekano mo setheong sa rona, ga re kitla re atlega mo go fitlheleleng thomo ya rona ya loago, e e leng go tlamela badiri, baithuti, le baamegi ba bangwe ka phitlhelelo e e lekalekanang, tšhono, le dipoelo, go akarediwa phitlhelelo ya kitso ya mefutafuta.

Ntlha ya botlhano e ke batlang go e gatelela jaaka ya botlhokwa mo tirong eno e ka ga go samagana le seemo sa ditšhelete sa setheo, go akaretsa go tswelela go ikgona ga sone ka ditšhelete. A ke matshosetsi a a bonalang mo go tsweleleng go ikgona ga yunibesiti mme gape ke a a ganediwang ka ntlha ya maemo a a ganetsanang a a dirisiwang ke baamegi ba ba farologaneng mo yunibesiting, mo go rayang gore ga go na kitso e e tshwanang ya seemo sa ditšhelete sa yunibesiti. Dikganetsano tseno di tlhagisitswe thata ka nako ya dipuisano tsa ga jaana tsa dituelo tse ka maswabi di etegetseng go nna mo seemong se di nnileng mo go sone mo dibekeng tse pedi tse di fetileng. Ke kopa botsamaisi jwa yunibesiti go nna le therisano e e ikanyegang le badiri ba e leng ditokololo tsa mekgatlho ya badiri ga mmogo

le boeteledipele jwa baithuti go ba naya tshedimosetso ka ga kang e. Ke ikuela gape mo badiring ba ka fa gare ba ba nang le seabe mo Lekgotleng go nna le seabe mo go ruteng badiri le baithuti ba yunibesiti ka kakaretso gore go tsewa jang ditshwetso mo dikopanong tsa Lekgotla malebana le ditšhelete tsa yunibesiti le gore go tswela go ikona ga yone go ka netefadiwa jang. Jaaka Lekgotla, re lemositswe ka ditshenyegelo tse di tthatlogetseng ruri tsa badiri mme re boditse dipotso ka maano a botsamaisi jwa yunibesiti a go rarabolola se, mme fela go tswela go bonala gore dikgato tse tsa tsereganyo ga di neele dipholo tse re di tlhokang. Re tlhoka maitlamo a go sireletsa go tswela go ikona ka ditšhelete ga setheo seno sa botlhokwa mo bathong botlhe. Ga go ka tsela e nngwe. Mo lebakeng le, seemo kwa UKZN morago fela ga kopanyo ka ngwaga wa 2005 se ka re neela dithuto tsa botlhokwa rotlhe.

Ntlha ya borataro e ke batlang go bua ka yone e amana le serodumo sa yunibesiti. Motsamaisatiro, mo ngwageng o o fetileng, yunibesiti e ntse e le mo dikgannyeng ka ntlha ya mabaka a a sa siamang. Go ne go utlwiswa botlhoko go lemoga gore bontsi jwa dikgang tse di tlhageletseng mo makwalodikgannyeng di ne di tlametswe ke badiri ba ka fa gare, ba ba neng ba utlwa ba utlwisitswe botlhoko ke yunibesiti ka tsela nngwe. Ke ikuela mo badiring ba ka fa gare go tlhagisa dingongorego tsa bone mo yunibesiting ka go dirisa ditsamaiso tsa ka fa gare le gore ba netefatse gore go dirisitswe mekgwa yotlhe ya ka fa gare pele ga ba sianela kwa makwalodikgannyeng kgotsa go itsise go sa itumela ga bone mo

mafaratlhatlheng a loago a inthanete. Gape go tshwanetse ga emisiwa seabe sa baamegi ba bangwe, ba ba jaaka baithuti, baithuti ba mo malobeng, le phuthego ya batlhankedi ba yunibesiti, sa go senola tshedimosetso ya khupamarama kwa bobegakgannyeng ga mmogo le go tsenya tshedimosetso eo mo mafaratlhatlheng a loago a inthanete. Go na le ditsamaiso tsa ka fa gare tse di tshwanetseng go salwa morago fa motho a tsaya gore ditshwanelo tsa gagwe di gatakilwe. Tsweetswee latela tsamaiso eno pele ga o tlabisa yunibesiti ditlhong mme ka jalo o senya serodumo sa yone. Ke kaile kgang eno ya go senola tshedimosetso ya khupamarama kwa bobegakgannyeng ka bomo ka tsela e ke dirileng ka yone, gonne e tswa mo taolong. Re tlhoka go emisa se. Fa e le gore go akaretsa go sekaseka sešwa pholisi ya rona le dikgato tsa kgalemo, ke rata go tshitshinya gore re dire jalo go sireletsa serodumo sa yunibesiti.

Jaaka Lekgotla, re tshwenyegile ka tshenyo eno e e sa khutleng ya leina la yunibesiti. Lekgotla le tshwenngwa ke go sutlha ga dipampiri tsa tlhatlhobo gonne seno se nyenyefatsa boikanyego jwa porojeke ya yunibesiti ya thuto, go akaretsa dithutego tsa yone. Se gape se tshwenyang ke ntlha ya gore go bonala e kete ga re kgone go emisa seno. Le fa go na le seabe sa setheo sa tshireletso sa naga, bothata jo bo a tswelala. A go raya gore seno ke bothata jwa ka fa gare jo bo amanang le gore ditlhatlhobo di rulaganngwa le go laolwa jang mo yunibesiting, go akaretsa go thapiwa ga balebeledi? Fa go ntse jalo, a re akanyeditse go dirisa badiri ba rona ba ka fa gare, go akaretsa batlhatlheledi jaaka balebeledi? Ntlha ya bofelo e tlaa nna maleba,

fa fela e le gore, bothata jo bo simologa ka nako ya tebelelo. Ke ikuela go botsamaisi jwa yunibesiti go dira ditsela tsa boithamedi tsa go samagana le kgang e ka gangwe. Re ka se kgone go nna le go sutlha go gongwe ga dipampiri tsa tlhatlhobo ka 2020.

Motsamaisatiro, ga go reye gore ga go a dirwa sepe mo nakong e e fetileng go rarabolola bothata jwa serodumo sa setheo. Re solofetse go amogela pegelo ka ga ditlamorago tse dikgato tse tsa tharabololo di nnileng le tsone mo go rarabololeng bothata jwa serodumo sa yunibesiti. Ke akanya gore go rarabolola go senngwa ga leinakgwebo le serodumo, re tlhoka go samagana le seemo se se botlhole sa setheo le mekgwatlwaelo e e dirilweng gore e nne e e tlwaelegileng mo yunibesiting. Re gakolotswe ka mekgwatlwaelo e e botlhole eno le gore mekgwatlwaelo e e dirilwe jang gore e nne ya tlwaelo ka patlisiso e e dirilweng ka 2018 ke Khomišene ya Ditshwanelo tsa Batho ya Aforikaborwa (SAHRC) morago ga kopo go tswa mo yunibesiting. Khomišene e lemogile tse di latelang, gareng ga tse dingwe:

- Go na le dikgwetlho tsa tsamaiso le tsa setheo mo Unisa tse di ka se rarabololweng ka mofuta o le mongwe wa tsereganyo.
- Unisa e tswela go itemogela seelo se se kwa godimo sa dikgotlhang tsa bosemorafe, go tshosetsa, tlhaolo ka bong le tlhaolo e e ikaegileng ka mabaka a bosemorafe le bong, le fa go ntse go na le dipholisi.

- Go tsenngwa tirisong go go paletsweng ke go direga sentle ga dipholisi (tlaelo ya ditlamorago tsa ditlolomolao) le go tlhoka maitlamo a gore go nne le diphetogo.
- Go bonala go na le go dumelesepanyana mo ditatofatsong tsa gore go na le mokgwatlwaelo wa tlaelo ya semorafe, tlaelo ya bong, go tshwenya le go tshosetsa mo Unisa.
- Dipopegotheo tsa taolo mo Unisa ga di dirisane mmogo ka botlalo go thusa ka lenaneo la diphetogo.

Tse ke ditemogo tse di masisi thata. Jaaka lekgotla, re a itse gore yunibesiti e dirile mananeo a go samagana le se. Re solofetse pegelo ya gore botsamaisi jwa yunibesiti bo samagane go le kana kang le dikgang tse gonne jaaka ke umakile, leinakgwebo le serodumo di golaganngwa le seemo le mekgwatlwaelo ya setheo. Tshenyo ya leinakgwebo le serodumo ke tshupo ya mokgwatlwaelo o o botlhole le o o seng botsalano wa setheo.

Kwa bokhutlong, rotlhe re a itse gore e ke Pulosemmuso ya bofelo ya Ngwaga wa Dithuto ka Mogokgo le Motlatsamotšhanselara wa ga jaana, Mop. Mandla Makhanya, yo o ntseng a tsamaisa setheo mo dingwageng tse di lesome (10) tse di fetileng. Jaaka Lekgotla, re lebogela se a se dirileng mo dingwageng tse dintsi mme re solofela go nna le Mogokgo le Motlatsamotšhanselara yo montšhwa yo o tla isang yunibesiti kwa pele. Jaaka VC a kaile mo molaetseng wa gagwe wa go amogela badiri kwa tshimologong ya ngwaga, Lekgotla le eteletse pele kgato ya go ngoka, go

tlhopha le go thapa VC yo montšhwa. Badiri le baithuti ba yunibesiti ba tla itsisiwe mo nakong e e sa fediseng pelo ka ga dikgato tse di lateletsweng. Ka jalo, ga go tlhokege go tsenwa ke tsebetsebe. Ke tsaya tšhono e go ikuela mo go botlhe ba ba leng teng, go tswelletsa thomo ya rona ya go tlamela ka tirelo e e duleng diatla go baamegi ba rona ba botlhokwa, fa re tsweletse go letla gore thulaganyo ya go thapa Motlatsamotšhanselara yo montšhwa e direge.

Kwa bokhutlong, mo moletlong o, re tlaa bo re aba dikgele, go akarediwa Kabo ya Modulasetilo wa Lekgotla, go badiri le baithuti ba ba nnileng baemedi ba yunibesiti ka go dira go feta maikarabelo a bone le go thusa go dira gore Unisa e nne yunibesiti e e diragatsang dintlhatheo tsa yone. Re a ba tlotlomatsa gonne re batla go rotloetsa ba bangwe go gata mo dikgatong tsa bone. Go supiwa gore o amogele kabo ke temogo e e kwa godimodimo ka motlhokomedi wa tiro ya motho le balekane, go akaretsa tiragatso e e manontlhotlho ya motho mo thutegong e e rileng. Ke rata go akgola botlhe ba ba amogelang dikabo gompieno le go ikuela mo go lona go tswelela go dira ka seelo se se kwa godimo jalo e le tsela ya go rotloetsa ba bangwe mo dikarolong tsa bona tsa tiro go dira jalo. Ke fela fa rotlhe re ka dira ka seelo seo se se kwa godimodimo moo re tlileng go kgona go samagana le mathata a ditirelo a Unisa. Ke a itse gore ditlamorago tsa ditirelo tse di duleng diatla di ka utlwala fela fa di dirwa ke setlhopha mme e seng ke batho ka nosi. Mo lebakeng le, go botlhokwa go tlhaloganya gore

seelo sa kgotsofalo ya badirisi se tsamaisana le ditsholofelo tse di gona tsa gore ditirelo tse di duleng diatla di tshwanetse go nna jang. Sekai

- Fa ditirelo tse go tlametsweng ka tsona di sa nyalane le ditsholofelo, badirisi ba bona maemo a tlamelelo ya ditirelo a le kwa tlase.
- Fa tlamelelo ya ditirelo e nyalana le ditsholofelo, modirisi o a kgotsofala.
- Fa tlamelelo ya ditirelo e feta ditsholofelo, modirisi o tsamaya ka maikutlo a gore tlamelelo ya ditirelo e matsetseleko.

Re tlotlomatsa badirimmogo bano gompiono gonne ba itse ka ntlha eno e e bonolo e e ka ga ditirelo. Go badiri bano botlhe le baithuti, ke a lo lebogisa mme lo itumeleleng dikabo tsa lona.

Ke a leboga.